

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Deum viuentem esse: ac proinde, in eo, esse vitam in actu primo.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

bus enumeratis num. 3. & aliis pluribus supputari creatura nequeant: neque melior ipsa, quam non ipse modo explicato esse possit. De perfectione summa constat: quia est & prae dicto creaturae limitata, ac Dei perfectione exemplari omnium possibilium perfectionum causa longe inferior. Item: quia in Deo eminenter actiue æquinoce, atque principaliter continetur; quod autem absolute dicta perfectio creaturae sit impossibilis: constat etiam, quia neque in genere entis, & absolute creatura perfecta est, sed summum in suo genere vnaquaque; quare & secundum quid, ut diximus supra hic, & certam. 1. ergo perfectio absolute talis, ita est Dei, ut repugnet creaturae ulli convenire: Quod ipsum est propriam Dei esse. Sed hoc nondum probat utramque perfectionem, neque earum adhuc alteram, attributum speciale Dei esse: quod est secundum in quarta hac conclusione contentum.

6. Id autem probatur: quia neutra perfectio, siue absolute talis, siue simpliciter simplex, est essentia metaphysicae Dei formalis, & metaphysicus conceptus, sed extra illum metaphysice, neque attributa reliqua Dei transcendit (qua solum duo satis sunt, ut speciale Dei attributum constituatur) ergo quarum earum perfectionum est Dei speciale attributum. Antecedentis pars prima constat ex dictis questione 2. certam. 2. ubi bonitatem Dei extra essentia metaphysicae Dei conceptum esse ostendimus, atque difficultatibus oppositis fecimus satis: quae imperfectione, siue absolute tali, siue simpliciter simplici sunt clariora, ut ex secunda probatione statim patebit. Secundo probatur: quia essentia metaphysica Dei solo prae dicto entis continetur: alii perfectio; siue absolute dicta, siue simpliciter simplex, dicit omnium diuinarum formalitatum congeriem, coniunctionem, atque integritatem. Quod autem neutra earum perfectionum reliqua attributa, vel eorum aliquod, transcendat, certissimum mihi est. Cum eorum nullum formaliter metaphysice sit totum, sed pars metaphysice integrans, & constituens Deum: ac proinde iuxta perfectionis essentiam, & definitionem, quae in integritate, & in coniunctione omnium, quae rei sunt, consistit, nequit in parte metaphysica reperiri. Quod autem physice quodvis prae dictum diuinum sit totus Deus, nil refert, cum de attributis Dei, quae talibus, agitur: cum in ordine solum metaphysico, non autem physico attributa esse possint.

7. Adde reliqua attributa non solum perfectiones simpliciter simplices, aut absolute dictas perfectiones non esse, sed neque esse perfectiones, aut bonitates secundum quid, nisi quatenus integrant metaphysice Deum. Ratio autem est, quam dedimus supra questione 2. certam. 1. numero 2. & certam. 2. numer. 6. & quest. hac 3. certam. 1. numero 4. quia non solum partes metaphysice Deum integrantes sunt, sed quae entia substantiue metaphysice non sunt, sed solum adiectiue entia, quae iure identitatis cum Dei metaphysica essentia, seu ente à se substantiue, eiusque existentia, & sunt, & existunt: quare praecise, & secundum se sumptis, sicuti esse, & entitas, quae prima bonitas, & totius bonitatis fundamentum in quouis ordine est, non adest, ita neque bonitas: quae solum adiectiue bona (sicuti, & entia) adhuc secundum quid, dici possunt: quia vero, & ita bona sunt, & totum, seu perfectum simpliciter, & integrum metaphysice Deum constituunt, bonitates, & perfectiones Dei secundum quid dici quodammodo possunt: quouis enim attributo metaphysico Dei praeciso perfectus metaphysice Deus non stat. Quare, quasi causatiue vnumquodque Dei perfectio est, quam integrat: atque eo sensu Dei dici potest perfectio, non autem sermonis rigore, & proprietate. Perfectio autem, siue absolute dicta, siue simpliciter simplex omnino abusive dicitur, ut ex dictis constat. Vnde patet, quam finis pro bonitate propria attributorum Dei, atque eius transcendentia obiciebatur cert. 1. n. 5.

8. Denique dubitabis, an perfectio absolute talis, & perfectio simpliciter simplex duplex attributum metaphysice diuersum, an vnum solum debeant centri: Et duplex quidem adequatè diuersum non posse esse per e patet. Cum perfectio simpliciter simplex, perfectio

absolute talis necessario esse debeat. Addere vero aliquid aliud, ac proinde in adequatè differe, ex definitione data videbitur. Nimirum rationem melioritatis respectu aliorum omnium. Sed id etiam dicit diuina perfectio absolute: cum & prae dicto diuina infinita, ac summa, omnium esse debeat, ac sine imperfectionis mixtura: quod ipsum est maiorem omnibus, ac perfectionem simpliciter simplicem esse: quare utraque perfectio diuina eadem est, licet aliis vocibus, vel aliis quandoque explicetur; ac proinde sub ea vocum diuersitate idem omnino obiectum, & prae dictum diuinum, idemque, & vnicum attributum diuinum significatur: de bonitate, & perfectione morali Dei agere proximum alicui videatur. Sed exacta de eis disputatio omnium, quae de voluntate Dei disputanda sunt controuersi, quarta, exactam noticiam supponit: quare de eis agere in eius controuersiae disputationem reseruauimus quintam.

QVÆSTIO IV.

De vita diuina.

NON agimus de vita, seu actibus viuents Dei in actu secundo, sed de vita, seu prae dicto viuents in actu primo: cuius examen praesentis disputationis est. Nam de actibus vitalibus diuinis earum potentis in particulari (cum solum intellectus, & voluntatis sunt) ad controuersias de scientia & voluntate Dei spectat disputare.

CERTAMEN I.

Deum viuentem esse: ac proinde in eo esse vitam in actu primo.

1. **S**upponendum in primis est ex controuers. de anima in principio vitali, seu viuente in actu primo cuiusvis vitae creare genere, etiam intentionalis, duo inueniri: scilicet rationem principij se mouendi (in qua ratio veri principij actiui physice & passiu actus vitalis necessario inuoluitur) ac proinde Deo respectu suorum actuum omnium omnino repugnat, cum quibus Deus adequata identitate physica reali identificatur. Huius enim perfectissime unitati, & indissolubilitati actio physica & passio realis (quae non, nisi inter realiter physice distincta esse potest) omnino contradicit: licet creaturis, quibus ob suam imperfectionem diuisio realis physica à suis actibus, & perfectiuis non repugnat possit conuenire, ac de facto conueniat. Hanc vitam, & viuents modum vitam physicam citato loco nominabamus creaturis propriam, & deoque indignam. In nonnullis vero viuents perfectionibus, ut intellectibus, & intentionibus (e quibus solis Deus est) alius vitam, & viuents conceptus, tam in actu primo, quam in actu secundo simul inuenitur. Nimirum, ut in suo conuolutu li statu posita sese actiue, atque aliquo modo perficiant, possint perficere, & actu cognoscendo, vel intendendo, aut amando aliqua. In quo nullus physiceus, & realis motus, actiue, aut passio physica viuents formaliter intercedit (ut de se patet, atque controuers. de scientia Dei ostendimus) sed intentionalis uti eam citato loco appellabamus. De huiusmodi ergo vita intentionali vera, & reali, nec physica, nec per rationem ficta, sed Deo digna agimus, dum de Dei vita, atque an viuens Deus sit: disputamus: licet alio vitæ physice genere viuentem non esse Deum respectu suorum actuum omnium (ut diuinas processiones excludam, de quibus, quoad earum vitalitatem, controuers. de Trinit. disp. 3. agimus late) certum Catholicis Doctores

ribus est. Idcirco Theologi, qui Deum viuere, quia perpetuo se immanenter, & perfectius mouet cum Platone docent, de motu, & perfectione intentionalibus benigne interpretandi erunt.

2. Deum igitur viuentem esse, atque vitam habere certum ex fide est. Sæpe enim, ac sæpius quam recitari hic oporteat, Deus viuens, & viuus in scriptura veraque veteris, & noui testamenti expresse dicitur, vnum tantum, vel alterum locum perstringam Daniel. vii. *Domini- num Deum meum adorabo, quia ipse est Deus viuens.* Ioann. i. *Pater, & Filius vitam in semetipsis habere dicuntur.* Apocal. i. *Adorauerunt viuentem in secula sa- culorum.* Et Prophetæ passim. *Viuit Dominus in cuius conspectu ste.* Id etiam ostendunt ea scripturæ loca, quibus Dei scientia, amor, & prouidentia exprimitur: ea si- quidem omnia, & singula vitales actus sunt, & qui non nisi à principio vitali, & viuente possunt haberi. Ea vero testimonia, tum, quia plura, tum quia pro prioribus eor- um æquum sedibus, & controuersis recitanda necessario sunt, repetitionis vitandæ gratia in præsentiarum omis- timus. In hac porro veritate, & alia scripturæ sacræ ve- ritas fundatur Ioann. i. illis verbis: *Quod factum est in ipso vita erat.* Id est, quod factum est, quantumvis trun- cum, & inanime in se sit, in Deo, in quo omnia, tanquam in principio, & exemplari, & efficiente primo, & princi- palissimo eminenter sunt, imo, in quo Deus ipse creatura omnis est, vita quidem ipsa, & viuens perfectissimum est: quæ, nisi Deus vita, viuensque nobilissimum foret, vera esse nunquam posset, vt de se patet.

3. Naturali vero ratione Deum viuere, vitamque ha- bere adeo constat aperte, vt Augustinus conione 2. in Plal. 113. dicat, gentes nullatenus ligneas aut lapideas, aut æreas statuas, sine aliquo viuente earum incola, tan- quam Deos adorasse. Probaturque primo demonstratiue potest. Quia substantia viuens melior è genere suo est substantia non viuente: atqui Deus optima, & perfectissi- ma substantia est: ergo substantia viuens est. Secundo demonstratur demonstratione, qua vius est Dauid Plal. 93. contra impios stolidos, (ex quo, & nos vremur controu. 2. Dei scientiam essendentes) verbis illis *Qui plantauit au- rem, non audiet? aut qui finxit oculum non considerat?* Et quæ demonstratio ad ostendendum vitæ, ac viuientis prædicatum viuensum ita efformatur. Quicquid creatum est, & singulatum, & coniunctum sumptum, à Deo tan- quam à causa prima, & principalissima est: atqui in crea- tis plura sunt viuentia, & habentia vitam: ergo Deus est viuens, & habet vitam. Consequenter probatur. Quid- quid ab alio principaliter est, in eo continetur vel forma- liter, vel eminenter: Sed viuentia creata à Deo princi- paliter sunt, vt in maiori assumebatur: ergo viuientis creati ratio erit in Deo, vel formaliter, vel eminenter. Maior est per se nota: quia nemo dat, quod non habet: quare, quod principaliter dat aliquid esse, habere illud, & con- tinere in se debet principaliter: nequit autem princi- paliter illud continere, nisi formaliter, vel eminenter illud, & præhabeat, & præconineat. Elige ergo: an velis in Deo admittere rationem viuientis formaliter vel eminen- ter: nam alterutrum admitti consequentia cogit: si formaliter (licet aliunde erres, creatam viuientis ratio- nem, etiam qua creatam, in Deo admittens) interitum no- bis concedis.

4. Si autem dicas eminenter solum viuentia cuncta tam facta, quam possibilia à Deo contineri: ac proinde, & prædicatum viuientis, non formaliter, sed eminenter solum in Deo esse (quod satis ad potentiam viuentium omnium productum est) vim demonstrationis non effu- gies. Licet enim an omne viuens perfectius sit omni non viuente? vel possint potius aliqua viuentia imperfectiora aliquibus non viuentibus esse, ac proinde eminenter ab his contineri, & produci queant? quæstio esse possit. At vero gradum viuientis perfectiorem de se, & genere suo gradum entis esse, quam non viuientis apud omnes hæc- tus indubitatum est, atque, vt per se notum, receptum: sciri & viuientis sensui gradum entis perfectionem in sensu, & intellectum pure sensu esse meliorem (vt Augustinus ait 11. de ciuit. c. 16. sunt enim nobiliori modo, & immaterialiori, ac subtiliori aliis operatiua. Hinc euident est perfectissimum ens ex ordine, & gradu viuentium perfectius necessario fore perfectissimo ente

ex inferiori gradu non viuentium: ac proinde à nullo ente ex gradu non viuentium posse eminenter contineri; atqui creata viuentia, non solum nobilissima eius ordinis seorsim, sed cum reliquis omnibus viuentibus, eminen- ter per te continentur à Deo: ergo Deus non est non vi- uens, & inanime, sed omnino formaliter viuens, atque eminentiori modo, quam viuentia reliqua viuens. Similis demonstratio Deo causa exemplari, & idea creatorum omnium, & clarior efformatur: siquidem ea omnia, quæ in eius effectis sunt, exemplar debet formaliter contine- re: eis exceptis, in quibus illi ab exemplari causa defi- ciunt: cuiusmodi sunt creaturarum imperfectiones, & de- fectus ipsis necessarij, ac Deo impossibiles.

5. Demonstrari denique ea conclusio posset eis om- nibus demonstrationibus, quibus Deum intellectum, & volitum esse, scientemque, & volentem citatis demon- strabimus controuersis de scientia & voluntate Dei: ex demonstratione enim speciei legitime, & infallibiliter genus demonstratur. Imo ex intellectuali Dei vita Deum viuentem genericè esse demonstrant. Arist. 12. metaph. fine, & S. Thom. 1. p. q. 18. art. 3. Ne tamen importune hic scientiæ, & intellectualitatis demonstrationes, postea oportunius necessario adhibendæ, inferantur, modum demonstrationis huius indicasse satis in præsentiarum fuit.

CERTAMEN II.

*Deum infinite, ac summe viuentem per-
essentiam, attributaliter tamen, esse:
ubi huius prædicati à simili creatu-
rarum distinctio.*

1. EX demonstratione proxime facta facile demon- stratur Deum summum, infinitumque viuens, & principium vitæ actualis suæ, siue suarum operationum vitalium esse. Cum enim principium omnium possibili- um viuentium sit: atque inde ea omnia continere in se, imo præconineare ad eiusmodi adiuuaretatem debeat, vi- uentis ratio in Deo nequit, non eis omnibus in ratione viu- entis excellere: quod, nisi summum, & infinitum quid in ratione viuientis Deus sit, fieri minime potest. Sed dic- ces ex potentia productiua omnium viuentium possibi- lium inferri potentiam excellentissimam, seu continen- tiam actiuam eorum omnium, quæ quidem vitalis non est, ac proinde nec principium vitæ. Etenim ea conti- nentia, & actiuitas omnipotentia, vel potius omnipoten- tia est: quæ formaliter potentia vitalis in Deo non est: cum non sit virtus productiua Dei immanenter, & in se, sed ad extra, & transeuntur secundum se totam. Secundo: quia etiam virtus productiua viuentium creatorum om- nium possibilem, est formaliter à potentia productiua Dei non viuentium creatorum diseret (quod abnuimus, cum in Deo vnica & indiuisibile metaphysicè & for- maliter adhuc possibilem omnium, ac proinde è conce- ptu suo indiuisibili omnipotentiam admittamus d. 3. q. vii.) licet principij; & potentia vitalis creati productiua sit; aut potentia vitalis Dei non est: cum viuens creatum actus vitalis Dei non sit.

2. Ex ea vero rationis huius nostræ solutione videretur demonstratio nostra secunda pro prædicato viuientis in Deo efformata cert. 1. n. 3. labefactari. Idcirco eam to- tis suis verbis, ac omni suo robore explicato proposui, vt eis succisiliis eneruis, tum pro præfenti, tum pro argu- mentis aliis similibus, quæ passim ex eodem principio continentia eminentialis principium agentium tam in Philosophia, quam in Theologia instrui solent remaneat. Præceditur autem si vulgarem æquiuocationem continentia eminentialis, & actiuitatis agentium detega- mus ea vero in eo stat: quod continentia eminentialis eorum, quæ in effectu, idem formaliter, quod actiuitas, putetur: cum tamen sit quid diuersum & metaphysicè prius. Continentia enim eorum non est in ordine ad effe-